Justitieutskottets betänkande 1985/86:36

om anslag till brottsförebyggande rådet (prop. 1985/86:100 bil. 4, G 3 och G 4, jämte motioner)

JuU 1985/86:36

ANDRA HUVUDTITELN

Övriga myndigheter

1. **Brottsförebyggande rådet: Förvaltningskostnader**. Utskottet tillstyrker regeringens i proposition 1985/86:100 bilaga 4 (justitiedepartementet) under punkt G 3 (s. 116) framlagt förslag och hemställer

att riksdagen till *Brottsförebyggande rådet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 7 201 000 kr.

2. **Brottsförebyggande rådet: Utvecklingskostnader**. Regeringen har under punkt G 4 (s. 117) föreslagit riksdagen att till Brottsförebyggande rådet: Utvecklingskostnader för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 3 729 000 kr.

Motioner

I motion 1985/86:Ju217 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen hos regeringen begär en utredning med uppgift att klargöra samhällets totala kostnader för traditionell brottslighet (yrkande 1).

I motion 1985/86:Ju606 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen beslutar att hos regeringen begära ett samlat program i syfte att stärka brottsoffrens ställning (yrkande 13).

I motion 1985/86:Ju607 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen hos regeringen anhåller om utredning i avsikt att stärka brottsoffrens ställning på sätt som i motionen angetts (yrkande 14).

I motion 1985/86:Ju614 av Karin Söder m. fl. (c) hemställs, såvitt nu är i fråga,

– att riksdagen beslutar hos regeringen begära förslag om fördelningen av forskningsresurser för det kriminalpolitiska området i enlighet med motionen (yrkande 3),

– att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförs om omhändertagande av våldsoffer (yrkande 5).

I motion 1985/86:Ju727 av Rosa Östh m. fl. (c) hemställs – med hänvisning till vad som anförts i motion 1985/86:A608 –, såvitt nu är i fråga, att riksdagen

1 *Riksdagen 1985/86. 7 saml. Nr 36*

som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sagts om våld och övergrepp mot kvinnor (yrkande 2).

I motion 1985/86:Ju806 av Blenda Littmarck (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att en kommitté tillsätts för att utreda och föreslå åtgärder för att så långt det är möjligt kompensera brottsoffren för deras skador genom medicinsk, social och psykologisk hjälp samt genom rejäla skadestånd.

Utskottet

Medelsberäkningen

Enligt sin instruktion (SFS 1982:787) skall brottsförebyggande rådet (BRÅ) främja brottsförebyggande insatser inom olika områden av samhällsverksamheten samt verka för en samordning av samhällets och enskildas insatser mot brott. Till BRÅ:s uppgifter hör därvid bl. a. att följa, stödja och initiera kriminologisk forskning, att verka för samordning av forsknings- och utvecklingsarbete på det kriminalpolitiska området samt att i övrigt medverka i det kriminalpolitiska arbetet.

Regeringens förslag till medelsanvisning innebär en försiktig minskning av anslaget i förhållande till innevarande budgetår. Totalt föreslås ett belopp av drygt 3,7 milj. kr.

Utskottet anser att regeringens förslag till medelsanvisning får godtas.

Vissa frågor om forskning m. m. på det kriminalpolitiska området

I motion 217 begärs en utredning av samhällets totala kostnader för traditionell brottslighet. – Motionärerna framhåller att kostnaderna för det allmänna av den ekonomiska brottsligheten kan uppskattas tämligen väl. Beträffande de traditionella brotten är däremot de totala kostnaderna för samhället okända. Enligt motionärerna är det dock uppenbart att dessa kostnader har stigit kraftigt; mycket talar för att kostnaderna är av sådan omfattning att det allmännas insatser mot denna typ av brottslighet måste öka.

I motion 614 tas upp en fråga rörande forskning om den dolda narkotikabrottsligheten. – I början av 1980-talet sattes kraftfulla åtgärder in för att bekämpa narkotikabrottsligheten. Motionärerna efterlyser forskning kring frågan i vilken omfattning de s. k. mörkertalen, dvs. den dolda brottsligheten, kan ha minskat till följd av dessa åtgärder.

Utskottet behandlar först frågan om forskningen på narkotikaområdet. Innan ställning tas till motionsyrkandet i denna sak skall som en kort bakgrund nämnas följande.

Samhällets ansträngningar att bekämpa *narkotikabrottsligheten* har efter hand ökat sedan slutet av 1970-talet. Detta har tagit sig uttryck i såväl skärpningar av lagstiftningen på området och av riksåklagarens riktlinjer för åtalsunderlåtelser som resursförstärkningar för de brottsbekämpande myndigheterna. I sistnämnda hänseende kan nämnas de särskilda polisinsatser mot gatulangningen som gjordes i början av 1980-talet.

Ansträngningarna har resulterat i påtagliga förändringar i antalet registrerade brott. För de senaste åren kan konstateras en minskning av antalet.

Av brottsstatistiken framgår bl. a. att år 1979 antalet brott mot narkotikastrafflagen som kom till polisens kännedom uppgick till drygt 20 000. År 1980 var antalet drygt 59 000 och år 1982 i det närmaste 70 000. Härefter har en nedgång skett så att antalet år 1983 var knappt 50 000 samt för åren 1984 och 1985 under 40 000.

De statistiska uppgifterna om narkotikabrottsligheten måste givetvis tolkas med försiktighet. Det brukar i sammanhanget sägas att statistiken mera speglar myndigheternas och då särskilt polisens insatser än förändringar i brottsnivån (se bl. a. prop. s. 18). Samtidigt bör det slås fast att det inte finns något underlag för ett antagande att narkotikabrottsligheten skulle ha ökat.

I anslutning till motionen skall nämnas att det samtidigt med satsningarna på att bekämpa narkotikabrottsligheten har skett ett betydande forskningsarbete i syfte att bl. a. följa brottsutvecklingen på området. Detta arbete har till stor del skett inom ramen för BRÅ:s verksamhet.

Forskningen har avspeglat sig i flera av BRÅ utgivna skrifter. För åren 1982 och 1983 utgavs sålunda särskilda rapporter om narkotikautvecklingen (BRÅ-rapport 1982:2 och 1983:6). Ämnet har härefter omfattats av rapportserien Brottsutvecklingen för åren 1984 och 1985 (BRÅ-forskning 1984:5 och 1985:5). Det senaste tillskottet utgörs av en av överdirektören i BRÅ utarbetad promemoria Narkotikasituationen i Sverige 1986 (kansli PM 1986:3). I promemorian lämnas en bred redovisning bl. a. av brottsutvecklingen och av ansträngningarna att mäta narkotikamissbrukets omfattning, former och utveckling. Redovisningen i promemorian tyder på att narkotikamissbruket i vart fall inte har ökat under de senaste åren; mycket talar snarast i motsatt riktning.

Utskottet vill för sin del framhålla att det från bl. a. kriminalpolitiska utgångspunkter är angeläget att det bedrivs en bred forskning kring narkotikafrågorna. Som framgår av det sagda sker fortlöpande ett betydande forskningsarbete på området inom BRÅ. Genom detta arbete är enligt utskottets uppfattning också det intresse som bär upp önskemålet i motion 614 tillgodosett. På grund härav anser utskottet att yrkandet i motionen inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd. – Motionsyrkandet ger i övrigt inte anledning till något ytterligare uttalande från utskottets sida.

En utredning av samhällets totala *kostnader för den traditionella brottsligheten* efterlyses i motion 217. Enligt utskottets mening torde det föreligga en rad svårigheter att på ett tillförlitligt sätt beräkna de totala samhällskostnaderna för denna typ av brottslighet. Såvitt utskottet har sig bekant finns det inte heller någon aktuell officiell kartläggning av dessa kostnader. Att dessa måste vara betydande är dock ställt utom allt tvivel.

Även om det i och för sig kan finnas ett intresse av att närmare få kartlagt vilka kostnader för enskilda och det allmänna som den traditionella brottsligheten orsakar, ställer sig utskottet dock tveksamt till motionsönskemålet. Genom brottsstatistiken får man en god uppfattning om brottslighetens omfattning. Enligt utskottets mening måste också andra faktorer än de

rent ekonomiska tillmätas betydelse när det gäller att bedöma behovet av brottsförebyggande och brottsbekämpande insatser. Brottslighetens skadeverkningar spänner över ett synnerligen vidsträckt område och varierar i hög grad beroende på vilken typ av brott det gäller. Att mot den bakgrunden koncentrera intresset till de rent ekonomiska skadeverkningarna och samhällskostnaderna kan från kriminalpolitisk synpunkt vara olyckligt. I sammanhanget förtjänar det också att beaktas att en forskning av det slag som motionärerna förespråkar torde vara tämligen resurskrävande med tanke på bl. a. ämnets omfattning.

Utskottets slutsats blir således att yrkandet i motion 217 inte bör vinna riksdagens bifall.

Offren för brott

Motionerna

I motionerna 606, 607, 614, 727 och 806 begärs olika åtgärder i syfte att stärka ställningen för människor som har blivit offer för brott. Motion 727 tar därvid sikte särskilt på kvinnor som har utsatts för våld eller andra övergrepp.

I motionerna tas upp ett flertal frågeställningar. I de flesta betonas det allmännas ansvar för att motverka skador som drabbar brottsoffer, både på det personligt psykologiska planet och på det ekonomiska. Behovet av samverkan mellan polis, sjukvård och socialtjänst framhålls liksom behovet av att ge företrädare för dessa yrkesgrupper utbildning om brottsoffrens situation. Brottsofferjourer och kvinnohus som ett ansvar för det allmänna förespråkas i några motioner. I en motion framhålls behovet av forskning inom området.

Bakgrund

Brottsoffrens ställning är en sida av kriminalpolitiken som har fått en ökad aktualitet under senare år både inom och utom Sverige.

I Sverige har den som har utsatts för brott i dag ett inte obetydligt grundskydd. Inom ramen för t. ex. socialtjänst och hälso- och sjukvård tillgodoses en del omedelbara behov. Genom obligatoriska och frivilliga försäkringar skyddas den enskilde i de flesta fall från direkt ekonomisk förlust till följd av brott. Som målsägande i en rättegång kan den drabbade få sig tilldömt skadestånd. Det finns också möjlighet att med stöd av brottsskadelagen (1978:413) få ekonomisk gottgörelse från det allmänna.

På senare år har det emellertid i allt större utsträckning uppmärksammats att insatser av nyss berört slag inte räcker till. Det har framför allt påpekats att den ekonomiska förlusten ofta inte är det värsta och att ekonomisk kompensation inte är nog. I stället har den integritetskränkning som brottet ofta innebär kommit i blickpunkten. Särskilt vad gäller offer för sexuella övergrepp har det under senare år tagits en rad initiativ.

Målsägandens möjligheter till stöd och hjälp under rättegången förstärktes i samband med den år 1984 genomförda reformen av brottsbalkens regler om sexualbrott.

Riksåklagaren har i samråd med en rad andra myndigheter och organisationer på regeringens uppdrag utarbetat ett material för information och utbildning av berörd personal om förundersökning och rättegång när det gäller misshandel och sexuella övergrepp mot kvinnor och barn. Detta material har spritts under hösten 1985, och det har under januari och februari 1986 med hjälp av särskilda medel som regeringen har ställt till förfogande begagnats som underlag vid tre konferenser för vissa nyckelgrupper kring dessa frågor (poliser, åklagare, domare och socialtjänstemän).

Rättshjälpskommittén (Ju 1982:01) arbetar med uppdraget att undersöka behovet av juridiskt biträde åt målsägande och väntas lägga fram förslag i ämnet under hösten 1986.

På privat initiativ har det vuxit upp s. k. kvinnojourer och kvinnohus på ett 100-tal platser i landet. I många fall understöds de genom kommunala, i några fall också statliga, medel. På några ställen i landet har under senare tid – likaledes på privat initiativ – tillkommit s. k. brottsofferjourer.

På det internationella planet bör först nämnas den rekommendation som antogs av Europarådets ministerkommitté den 28 juni 1985 om offrets ställning inom ramen för strafflag och straffprocess (Recommendation No. R(85)11). Rekommendationen tar upp riktlinjer bl. a. för hur polis, åklagare och domstolar skall ge råd, information och annat stöd åt brottsoffer. Vidare behandlas frågor om stärkt rätt för målsägande till ekonomisk kompensation samt skyddet av honom, för hans integritet och mot repressalier. Även Nordiska samarbetsrådet för kriminologi liksom FN:s sjunde brottslighetskonferens i Milano hösten 1985 har uppmärksammat frågor om brottsoffrens ställning. En omfattande forskning inom området viktimologi, dvs. läran om offer, pågår i olika delar av världen, främst i USA, Canada, Australien och Frankrike.

Den aktuella situationen

I budgetpropositionen redovisar justitieministern de åtgärder som hittills har vidtagits för att stärka brottsoffrens ställning samt anger att det enligt hans mening är angeläget att gå längre i ansträngningarna att bereda brottsoffren hjälp och stöd. Han hänvisar till att regeringen av denna anledning givit brottsförebyggande rådet (BRÅ) i uppdrag att kartlägga i vilka hänseenden dessa behov gör sig särskilt gällande och i vilka former de lämpligen kan tänkas bli tillgodosedda (prop. s. 23 f).

BRÅ:s uppdrag har därefter redovisats i promemorian (kansli PM 1986:1) Stöd och hjälp åt brottsoffer En probleminventering. Promemorian innehåller en rad exempel på olika åtgärder till stöd för målsäganden som skulle kunna vidtas eller undersökas närmare. Bland de åtgärder som berörs kan nämnas utbildning för polispersonal m. fl., bättre information till målsäganden om förundersökningens förlopp och förfarandet därefter, organiserat samarbete mellan polis, socialtjänst och sjukvård samt det därmed nära sammanhängande spörsmålet om s. k. brottsofferjourer. Vidare beskrivs en försöksverksamhet med sammanträffanden mellan offer och gärningsman samt förespråkas stärkta möjligheter för målsäganden att få ekonomisk kompensation genom skadestånd resp. brottsskadeersättning liksom införandet av ökade psykologiska stöd- och hjälpåtgärder.

Regeringen har i ett beslut den 27 februari 1986 med anledning av BRÅ-promemorian överlämnat densamma i viss del (information till målsäganden om förundersökningen och förfarandet därefter) till rikspolisstyrelsen samt uppdragit åt styrelsen att efter samråd med riksåklagaren och domstolsverket närmare överväga de uppslag som har redovisats i promemorian i denna del. I samma beslut har regeringen uppdragit åt BRÅ att genomföra en fördjupad undersökning av de avsnitt av promemorian som rör s. k. brottsofferjourer, sammanträffanden mellan offer och gärningsman samt särskilda psykiatriska eller psykologiska behandlingsformer.

Justitieministern har i en interpellationsdebatt i kammaren den 28 februari 1986 redovisat innehållet i regeringsbeslutet samt därutöver uppgivit att arbetet med att förbättra brottoffrens situation kommer att drivas vidare med förtur. Bl. a. skall brottsoffrens anspråk på skadestånd ges större utrymme i rättsprocessen och polis och åklagare skall få till uppgift att mer aktivt utreda och bevaka målsägandens skadeståndsanspråk. Möjligheterna att utvidga rätten till ersättning enligt brottsskadelagen skall också studeras (snabbprotokoll från riksdagsdebatterna 1985/86:89).

Fängelsestraffkommittén (Ju 1979:04) har i sitt i dagarna avlämnade huvudbetänkande (SOU 1986:13–15) Påföljd för brott understrukit att tilltron till rättsväsendet kräver att den enskilda målsägandens rätt och intressen tillvaratas. Kommittén ger ett antal exempel på åtgärder som skulle kunna vidtas och förespråkar att dessa utreds närmare (s. 81 f). Betänkandet bereds nu i justitiedepartementet.

I polisberedningens slutbetänkande (SOU 1985:62) Inriktningen av polisverksamheten förespråkas att polisen i arbetet på en brottsutredning i ökad utsträckning skall lämna råd och stöd i olika avseenden åt framför allt personer som har drabbats av brott.

Från BRÅ har utskottet erfarit att rådet för det kommande verksamhetsåret bland sina prioriterade forskningsuppgifter har frågan om brottsoffrens situation.

Utskottets bedömning

Ökad uppmärksamhet har under senare år kommit att riktas mot dem som blir offer för brott[1]. Länge har brottet setts främst som en angelägenhet mellan staten och gärningsmannen. Intresset har därvid huvudsakligen fokuserats på gärningsmannen och hans situation.

Det är enligt utskottets mening angeläget att i ett land, som önskar ha ett väl fungerande och av allmänheten respekterat rättsväsende, inte glömma bort den funktion av systemet som innebär att målsägandens intressen tillgodoses. Utskottet ser det därför som positivt att denna fråga nu har tagits upp i flera motioner.

I motionerna behandlas ett flertal frågeställningar och ges åtskilliga förslag. Bl. a. framhävs målsägandens behov av bättre möjligheter till ekonomisk kompensation för lidna skador, bättre information om och stöd under den rättsliga processen samt tillgång till stödinsatser för att lindra de psykologiska verkningarna av brottet som integritetskränkning.

[1] Jfr JuU 1985/86:3 s. 19 och JuU 1985/86:27.

Som har framgått av redogörelsen i det föregående har frågan om brottsoffrets ställning kommit att få ökande aktualitet under senare år. Viktiga förstärkningsåtgärder, särskilt för kvinnor som har utsatts för sexuella och andra övergrepp, har redan vidtagits, andra är under utredning och åter andra kommer enligt vad som har upplysts att inom kort leda till utredningsuppdrag och andra åtgärder från regeringens sida.

Rent allmänt vill utskottet understryka att en av de angelägnaste uppgifterna för det allmänna är att så långt möjligt förebygga att brott begås. Ett effektivt brottsförebyggande arbete innebär också att människor i minskande omfattning blir skadade eller på annat sätt drabbade. Utskottet delar emellertid motionärernas uppfattning att åtskilligt kan och bör göras för att förbättra förhållandena för den som ändå blir utsatt för brott. Varje individ har därvid lika stort intresse av att känna stöd från omgivningen och offentliga organ, och detta bör också kunna påräknas. Särskild uppmärksamhet förtjänar de som av olika skäl kan antas vara mer utsatta än andra såsom barn, äldre människor och kvinnor. Samtidigt kan utskottet inte underlåta att framhålla att ett ökande intresse för att hålla brottsoffret skadeslöst inte får innebära ett minskat intresse för gärningsmannen och hans situation.

I linje med vad motionärerna har framhållit anser utskottet att ansträngningarna särskilt bör inriktas på att ägna ökad uppmärksamhet åt målsäganden och hans intressen under det rättsliga förfarandet och på att undersöka möjligheterna att erbjuda effektivt socialt och medicinskt stöd. Dessa och övriga aktualiserade frågor är emellertid för närvarande på olika sätt föremål för regeringens uppmärksamhet. Med hänsyn härtill anser utskottet det inte nu vara påkallat med någon riksdagens åtgärd i saken. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna 606, 607, 614, 727 och 806 i här aktuella delar.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsberäkningen*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag till *Brottsförebyggande rådet: Utvecklingskostnader* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 3 729 000 kr.,

2. beträffande *forskning om narkotikabrottslighet*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ju614 i denna del (yrkande 3),

3. beträffande *forskning om kostnaderna för traditionell brottslighet*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ju217 i denna del (yrkande 1),

4. beträffande *offren för brott*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ju606 i denna del (yrkande 13), motion 1985/86:Ju607 i denna del (yrkande 14), motion 1985/86:Ju614 i denna del (yrkande 5), motion 1985/86:Ju727 i denna del (yrkande 2) och motion 1985/86:Ju806.

Stockholm den 13 maj 1986

På justitieutskottets vägnar

Karin Ahrland

Närvarande: Karin Ahrland (fp), Arne Nygren (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Björn Körlof (m), Helge Klöver (s), Gunilla André (c), Sven Munke (m), Lars-Erik Lövdén (s), Hans Göran Franck (s), Arne Svensson (m), Birthe Sörestedt (s), Elving Andersson (c), Bengt-Ola Ryttar (s), Eva Johansson (s) och Lars Sundin (fp).

Reservationer

1. Forskning om kostnaderna för traditionell brottslighet (punkt 2, mom. 3)

Björn Körlof (m), Sven Munke (m) och Arne Svensson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 3 med "En utredning" och slutar på s. 4 med "riksdagens bifall" bort ha följande lydelse:

I motion 217 efterlyses en utredning av samhällets totala *kostnader för den traditionella brottsligheten.* Utskottet vill i anslutning till motionen först framhålla att det föreligger tämligen välgrundade uppskattningar av de kostnader för det allmänna som den ekonomiska brottsligheten orsakar. Omfattningen av dessa kostnader har ofta åberopats som en särskild grund för intensifierade åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten. I sammanhanget kan utskottet konstatera att det inte synes föreligga någon aktuell officiell kartläggning av de totala samhällskostnaderna för den traditionella brottsligheten. Det torde dock vara ställt utom allt tvivel att dessa måste vara betydande; det belopp som har förekommit i debatten (prop. 1984/85:32 s. 10; 2–3 miljarder kronor) är uppenbarligen alldeles för lågt.

Enligt utskottets mening är det av många skäl angeläget att närmare få kartlagt vilka kostnader för enskilda och det allmänna som den traditionella brottsligheten orsakar. Inte minst i övervägandena kring behovet av brottsförebyggande och brottsbekämpande insatser måste det vara viktigt att ha tillgång till rättvisande uppgifter om dessa kostnader. Självfallet skall vid dessa överväganden även andra faktorer än de rent kostnadsmässiga tillmätas betydelse. Närmare kunskaper om samhällets kostnader för den traditionella brottsligheten är också av värde för att få till stånd ett förbättrat utnyttjande av de totala samhällsresurser som tas i anspråk med anledning av denna brottslighet.

Den bild av brottslighetens omfattning som man får genom brottsstatistiken anser utskottet vara otillräcklig för att närmare belysa de kostnader på området som föreligger. För att få till stånd en analys härav anser utskottet att det behövs mera kvalificerade forskningsinsatser, förslagsvis inom ramen för BRÅ:s verksamhet. Utskottet anser att det får ankomma på regeringen att föranstalta om att det kommer till stånd en sådan forskning.

Vad utskottet sålunda med anledning av motion 217 har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 3 bort ha följande lydelse:

> 3. beträffande *forskning om kostnaderna för traditionell brottslighet* att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Ju217 i denna del (yrkande 1) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

Karin Ahrland (fp), Björn Körlof (m), Gunilla André (c), Sven Munke (m), Arne Svensson (m), Elving Andersson (c) och Lars Sundin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Som har" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar inledningsvis att frågan om brottsoffrens situation har börjat uppmärksammas i ökande grad även av regeringen under senare tid. Sålunda har vissa, om än inte tillräckliga, förstärkningsåtgärder vidtagits för kvinnor som har utsatts för sexuella och andra övergrepp. Andra frågor utreds, t. ex. den om biträde åt målsäganden under det rättsliga förfarandet. Åter andra frågor, t. ex. de om målsägandens möjligheter att bättre än för närvarande få ekonomisk kompensation för lidna skador och professionellt psykologiskt stöd, har aviserats komma att bli föremål för närmare studier.

Rent allmänt vill utskottet understryka att en av de angelägnaste uppgifterna för det allmänna är att så långt möjligt förebygga att brott begås. Ett effektivt brottsförebyggande arbete innebär också att människor i minskande omfattning blir skadade eller på annat sätt drabbade. Utskottet delar emellertid motionärernas uppfattning att åtskilligt mer måste göras för att förbättra förhållandena för den som ändå blir utsatt för brott. Varje individ har därvid lika stort intresse av att känna stöd från omgivningen och offentliga organ, och detta bör också kunna påräknas. Särskild uppmärksamhet förtjänar de som av olika skäl kan antas vara mer utsatta än andra såsom barn, äldre människor och kvinnor. Samtidigt kan utskottet inte underlåta att framhålla att ett ökande intresse för att hålla brottsoffer skadeslösa inte får innebära ett minskat intresse för gärningsmannen och hans situation.

De åtgärder som redan har vidtagits eller har aviserats från regeringen är i och för sig enligt utskottets mening värda ett erkännande. Emellertid anser utskottet att frågan om att stärka brottsoffrens ställning i olika hänseenden är så angelägen att den bör ges hög prioritet. Utskottet noterar att åtskilliga viktiga hithörande spörsmål inte har lett till någon konkret åtgärd från regeringens sida, medan andra befinner sig på ett enbart förberedande utredningsstadium. Mot den bakgrunden vill utskottet som sin mening uttala att arbetet med att stärka brottsoffrens ställning bör påskyndas och bedrivas mer samlat än för närvarande. Av särskild vikt är enligt utskottets mening också att initiera och stödja den vetenskapliga forskningen på området. När det särskilt gäller frågorna om bl. a. rättsligt biträde samt förstärkt ekonomiskt och personligt skydd åt målsäganden bör enligt utskottets mening arbetet inriktas på att förslag i dessa delar läggs fram i sådan tid att riksdagen kan fatta beslut under riksmötet 1986/87.

Vad utskottet nu med anledning av motionerna 606, 607, 614, 727 och 806 i här aktuella delar har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *offren för brott*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Ju606 i denna del (yrkande 13), motion 1985/86:Ju607 i denna del (yrkande 14), motion

1985/86:Ju614 i denna del (yrkande 5), motion 1985/86:Ju727 i denna del (yrkande 2) och motion 1985/86:Ju806 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.